

Temahefte:

Bedre oppgavedeling - rett person på rett plass i helsetjenesten

Vi må heller se på hvilke oppgaver som skal løses og hvilken kompetanse som trengs for å løse de oppgavene.

Dette kan Deltas yrkesgrupper bidra med i helsetjenesten – slik kan yrkesgruppene brukes bedre

Helsetjenesten vil møte en rekke utfordringer i årene fremover. Mange av Deltas yrkesgrupper har kompetanse som kan utnyttes bedre i helsetjenesten.

Det vil skape et stort og økende behov for helsepersonell, noe framskrivningene fra blant annet Statistisk sentralbyrå (SSB) er tydelig på. Det er også stort politisk fokus på dette, blant annet gjennom helsepersonellkommisjonen, kompetanseløft 2025 og andre prosesser.

Korona-pandemien har vært særdeles krevende og mange av Deltas yrkesgrupper har stått i førstelinjen og gjort en formidabel innsats. Pandemien har vist en presset kapasitet i helsevesenet og behovet for å tenke nytt rundt bruk av yrkesgruppenes kompetanse. Det vil bli stadig viktigere å jobbe for en bedre oppgavedeling der de ulike yrkesgruppenes kompetanse utfyller hverandre. Her må alle yrkesgrupper inkluderes.

Delta mener at det er behov for nytenkning rundt bemanningsbehov med utgangspunkt i brukerne og pasientenes behov. Vi må bekjempe fastlåste oppfatninger om funksjons- og rollefordeling mellom yrkesgruppene.

Mange av Deltas yrkesgrupper har kompetanse som kan utnyttes bedre i helsetjenesten. Delta vil oppfordre alle arbeidsgivere i helsetjenestene til å gjøre en grundig og helhetlig gjennomgang av oppgave- og funksjonsfordelingen mellom yrkesgrupper. Det holder ikke å se bare på enkelte yrkesgrupper; det må gjøres en gjennomgang av hele personellsituasjonen.

I dette heftet kan du lese mer om hvordan mange av våre grupper kan bidra.
Tenk smart – skap kvalitet – bruk Deltas yrkesgrupper!

Bruk flere yrkesgrupper i helsetjenesten

Dette kan aktivtører bidra med i helsetjenesten

«Leve hele livet-reformen» og andre politiske satsinger understreker hvor viktig aktivitet er for helse og livskvalitet. Dette igjen tilsier at det må ansettes flere aktivtører.

Det er nødvendig å satse mer på habilitering og rehabilitering, og å legge til rette for å delta i fysiske og sosiale aktiviteter. Dette henger også sammen med målet om aktiv aldring med vekt på aktivitet og deltakelse (ref. Verdens helseorganisasjon, WHO: «Active Ageing»). Dette gjør det viktig med bedre kapasitet (flere årsverk) og kompetanse i hjemmetjenester, sykehjem og dagaktivitetstilbud.

Aktivtører bruker målrettede aktiviteter for å vedlikeholde eller bedre brukerens funksjoner og for å skape opplevelse av mestring, trivsel og glede. Aktivtører jobber med tilrettelegging av aktiviteter for mennesker i alle aldre. Aktuelle arbeidsplasser er blant annet barnehager, SFO, skoler, hjemmetjenester, sykehjem, frivillighetssentraler, kriminalomsorgen, frisklivs-sentraler, helsehus, dagsentre for eldre, og det å jobbe med personer med utviklingshemning eller psykiske utfordringer. Det er avgjørende at aktivtørene får konsentrere seg om sine kjerneoppgaver, at kompetansen deres brukes riktig, og at ikke andre yrkesgrupper overtar deres oppgaver.

Fem gode råd fra Aktivtørforbundet i Delta

- 1. Ingen mennesker er like, verken i personlighet, interesser eller funksjonsevne. La individuelle behov styre tilbudet.**
- 2. Alle mennesker har behov for et meningsfullt innhold i livet, med opplevelser som stimulerer og gir struktur i hverdagen. Målrettet aktivitet vedlikeholder og bedrer funksjonsevnen og kan redusere bistandsbehov. Sats på fysisk aktivitet og varierte kultur- og aktivitetstilbud i psykisk helsearbeid.**
- 3. Helsevesenet er ofte altfor opptatt av sykdom og problemer. Alle mennesker har ressurser man kan bygge på. Sørg for å lete etter muligheter, ikke bare begrensninger!**
- 4. Sats på flere aktivtørstillinger innen eldreomsorg og psykisk helsearbeid. Sørg for riktig bruk av kompetanse og at andre yrkesgrupper ikke overtar aktivtørens oppgaver**
- 5. Tenk smart – gi pasienter og brukere en aktiv og innholdsrik hverdag. Bruk aktivtørene!**

Dette kan administrativt personell bidra med i helsetjenesten

Delta organiserer både ledere og administrativt personell innen arbeidsområder som personal, økonomi, lønn og regnskap, dokumentcenter også videre. Økt bruk av administrativt støttepersonell er viktig i helsetjenesten og avlaster annet personell slik at de kan bruke sin fagkompetanse. Kompetent personell som ivaretar administrative oppgaver, gir lederne mer tid til å utøve ledelse. Det er også slik at god økonomikontroll er en forutsetning for moderne og effektiv ledelse av offentlige tjenester.

Kvalifiserte regnskapsmedarbeidere som holder orden på økonomien og har god kompetanse på lønn- og personalpolitikk bidrar til godt arbeidsmiljø. God kompetanse på dokumentkontroll og service er en forutsetning for kvalitet i tjenestene.

Fem gode råd fra yrkesorganisasjonen Administrasjon og ledelse i Delta :

- 1. Ledere i helsetjenesten har mange tidkrevende administrative oppgaver i tillegg til lederrollen. God tilgang på administrativt støttepersonell gir tid til ledelse.**
- 2. God økonomikontroll er en forutsetning for moderne og effektiv ledelse av offentlige tjenester. Bruk kvalifiserte regnskapsmedarbeidere til å holde orden på økonomien!**
- 3. Sats på administrativt personell og gi dem rom til å bruke sin kompetanse. Dette vil også komme andre yrkesgrupper til gode som da kan fokusere på å få brukt sin fagkompetanse**
- 4. God kompetanse på lønn og personalpolitikk gir godt arbeidsmiljø – sats på utvikling av godt lederskap og medarbeiderskap.**
- 5. Saksbehandlere og førstelinjetjenesten må gis gode rammevilkår. Det er en forutsetning for god dokumenthåndtering, etterprøvbarehet og god kvalitet i helsetjenesten.**

Dette kan ambulansesarbeidere og paramedisinere bidra med i helsetjenesten

Ambulansetjenesten er i rask endring, med økende krav til kompetanse. Samtidig er utdanningen i endring gjennom etableringen av en bachelorgrad i paramedisin. Det er en betydelig politisk oppmerksomhet om tjenesten, blant annet knyttet til lovfestet responstid og viktigheten av tilstrekkelig beredskap.

I en stadig mer kompleks ambulansetjeneste med økte krav til kompetanse vil det være flere veier inn i tjenesten, fagbrev ambulansesfag og bachelorutdanning i paramedisin og sykepleiere. Delta har vært en viktig forkjemper for utviklingen av paramedisinutdanningen som på sikt vil bli hovedveien inn i tjenesten.

Med stadig økende krav til kompetanse og beredskap må man jobbe kontinuerlig med å styrke kompetanse i prehospitale tjenester. Det er også viktig å stille tydelige krav til kompetanse og at pasienter i hele landet skal være trygge på å bli møtt av kompetent personell. Dette fremgår også tydelig i følgende stortingsvedtak fra mars 2021:

«Stortinget ber regjeringen forskriftsfeste responstider for ambulansetjenesten og sette en standard for kompetanse og akuttmedisinsk utstyr i ambulansebilene og på ambulansebasene».

Fem gode råd fra Ambulanseforbundet i Delta:

- 1.** Innfør en responstid som sikrer at pasienter blir møtt av kompetent personell på kortest mulig tid.
- 2.** Det er viktig å anerkjenne ambulansesarbeidernes kompetanse, og styrke arbeidet med videreutdanning og kompetanseutvikling av fagarbeidere.
- 3.** Helseforetakene må legge til rette for at dagens ambulansesarbeidere fortsetter å ha de sertifiseringer og funksjoner de har.
- 4.** Det er avgjørende å satse på paramedisinere og at de får uttelling og anerkjennelse for sin kompetanse, og å aktivt prioritere fagutvikling innenfor paramedisin. Paramedisinutdanningen må være en videreutdanning for fagarbeidere og ikke kun for førstegangsstuderende. Det må tilbys gode videreutdanningsløp i en y-vei for fagarbeidere med muligheten til å bli realkompetansevurdert og også til å få avkortet deler av utdanningen.
- 5.** Yrkesgruppene i ambulansetjenesten må samarbeide og utfylle hverandre, og unngå a- og b-lag. En av styrkene i ambulansetjenesten er at begge på bilen er mest mulig likestilt når det gjelder kunnskap og arbeidsoppgaver.

Dette kan audiografer bidra med i helsetjenesten

Hørselsutfordringer kan oppstå i alle livets faser. Hørselssansen er viktig for språkutvikling, kommunikasjon og sosial aktivitet. Hørsel betyr også mye for å delta i arbeidslivet, utdanning og for vår trygghet. Konsekvensene av uoppdaget eller ignorert hørselstap kan bli mange. Følelsen av utenforskap, isolering og usikkerhet kan komme fordi man ikke får med seg viktig informasjon eller varslinger. Et hørselstap kan også skape utfordringer i samspill med familie, venner og andre.

Audiografer har en unik kompetanse i utredning, rehabilitering og oppfølging av hørselsutfordringer, tinnitus og nedsatt lydtoleranse. Veiledning og rådgivning er en viktig del av yrkeshverdagen vår, sammen med tilrettelegging på livets ulike arenaer og oppfølging i et livsløpsperspektiv.

Tilrettelegging kan gi en person med hørselsutfordringer muligheter for å delta i samfunnet på lik linje med personer uten nedsatt hørsel.

Audiografer har bachelor i audiologi, en treårig profesjonsutdanning som gir kunnskap og ferdigheter innenfor realfag og teknikk, men også kommunikasjon, psykologi, samfunnsfag og vitenskapsmetoder. Fullført studium gir den beskyttede yrkestittelen audiograf, og kvalifiserer for arbeid som autorisert helsepersonell. Det er også muligheter for å ta både master- og doktorgradsstudier.

Audiografer er primært ansatt i spesialisthelsetjenesten, enten ved hørsels-sentralen i helseforetakene eller hos avtalespesialister, men også i helprivate klinikker. I NAV Hjelpemidler og Tilrettelegging jobber audiografer med tilrettelegging i barnehager, på skoler og på arbeidsplasser. Audiografer jobber også hos høreapparatleverandører.

Hørselsomsorgen oppleves som fragmentert og uoversiktlig, ifølge bruker-organisasjoner, prosjekter og rapporter gjort i fagmiljø og departement. Det mangler fagfolk til å ta imot det økende antallet eldre i befolkningen som trenger hjelp til sine hørselsutfordringer. Flere audiografer trengs inn i kommunehelsetjenesten og i helseforetakene. Bare på den måten kan det jobbes bedre med å forebygge hørselstap, spre kunnskap om hørsel og hørselstap og sikre sårbare overganger for å få mer effekt ut av hver helsekrone.

Fem gode råd fra Audiografforbundet i Delta:

- 1. Forekomst av hørselshemming blant voksne er 27 prosent, 3 prosent blant barn. Det er viktig med nødvendige tiltak til rett tid for å sikre livskvalitet, læring og arbeidsevne.**
- 2. Gode høreapparatbrukere gir god folkehelse. Personer med store hørselstap har større risiko for å utvikle demens og depresjon.**
- 3. Sats på utdanning og sørg for arbeidsplasser for audiografen. For å kunne gi et faglig forsvarlig tilbud, bør det være en klinisk audiograf per 10 000 innbyggere. I Norge er tallet nærmere 17 000 per klinisk audiograf.**
- 4. Sørg for rett person på rett sted. Audiologisk personell i kommunehelsetjenesten, vil gi hørselshemmede et mer helhetlig tilbud.**
- 5. Følg opp krav til universell utforming. Det er store avvik mellom intensjon i byggeprosjekter og endelig resultat, når det kommer til etterklang og støy. Dette er viktig for alle, men spesielt personer med nedsatt hørsel.**

Tenk smart – bruk audiografene!

Dette kan barnepleiere bidra med i helsetjenesten

Nærhet til føde- og barselomsorg er viktig. Det er viktig å sørge for at bemanningen bygger på reelle behovs- og kompetansevurderinger og ikke på vanetenkning. En av gruppene det er viktig å huske på i så måte, er barnepleierne.

Liggetid ved fødsel går ned, og flere nybakte mødre skrives ut fra sykehus før ammingen er kommet skikkelig i gang. Stadig færre har et nettverk rundt seg når de kommer hjem med nyfødte barn.

Kapasiteten i barselomsorgen i kommunene må økes. Dermed blir det også større behov for barnepleiere i kommunene.

Barnepleiere kan avlaste jordmødre og helsesøstre i mye av det tradisjonelle oppfølgingsarbeidet, og ikke minst når det gjelder ammeveiledning.

Fem gode råd fra yrkesorganisasjonen Delta Oppvekst:

- 1.** Legg vekt på møtet mellom mor/barn og ansatte på helsestasjoner, føde-, barsel- og barneavdelinger. Det er der kvaliteten skapes.
- 2.** Ansattes kompetanse er nøkkelen til gode tjenester. Verdsett kompetansen og prioriter kompetanseutvikling for alle yrkesgrupper.
- 3.** Sørg for helhetlig pasientbehandling – sats på samhandling og tverrfaglig samarbeid.
- 4.** Hensiktsmessig oppgavedeling og riktig bruk av kompetanse i kommune- og spesialisthelsetjenesten er lønnsomt og gir kvalitet. Bruk rett person på rett plass.
- 5.** Barnepleierne er spesialister på å observere funksjonene hos det nyfødte barnet og ivareta mors individuelle behov. Barnepleierne er også spesialister i ammeveiledning. Tenk smart – bruk barnepleierne!

Dette kan ernæringskokker bidra med i helsetjenesten

Riktig kosthold er grunnlaget for at kroppen skal kunne vokse, fungere og holde seg frisk. Regelmessige måltider med sunn og variert kost er viktig for den fysiske helsen. Mat har også en viktig kulturell, sosial og psykologisk betydning.

I helse- og omsorgstjenesten handler riktig kosthold og ernæring ikke bare om å produsere mat, men at riktig pasient får riktig mat til rett tid. Mange eldre lider av underernæring, som følge av dårlig matlyst og sykdomsbilde. Delikat mat, måltidsfellesskap og et hyggelig spisemiljø fremmer trivsel og matlyst. Riktig kosthold kan gjøre sykehusopphold kortere og utsette innleggelse på sykehjem, og små endringer i kostholdet kan gi stor helsegevinst. Derfor må matomsorg vektlegges ved institusjonene, og det er viktig at matvertene/postvertene, som lager og serverer måltidene, har mat- og ernæringsfaglig kompetanse.

Ernæringskokkene har ansvar for heldøgns forpleining og kan næringsberegne måltidene, tilpasset den enkelte pasient. Dietter og spesialkost er en viktig del av deres jobb. Dette er med på å sikre at rett mat kommer til rett pasient. Ernæringskokkene er opptatt av at maten presenteres på en måte som fremmer appetitt og trivsel.

Fem gode råd fra Kost- og ernæringsforbundet i Delta:

- 1. Riktig kosthold danner grunnlaget for en god helse, kan gjøre sykehusopphold kortere og utsette innleggelse på sykehjem. Det handler om å gi riktig mat til riktig pasient, til rett tid.**
- 2. Måltidene har også en kulturell, sosial og psykologisk betydning. Måltidene skaper trivsel, og skal være blant dagens høydepunkter.**
- 3. Mange eldre mister matlysten, som kan føre til underernæring. Delikat mat, måltidsfellesskap og et hyggelig spisemiljø kan bidra til å fremme matlyst.**
- 4. Husk at måltidsdøgnet handler om mer enn bare middagen, men også om frokost, lunsj, mellommåltider og kveldsmat. Nattfasten skal ikke overstige 11 timer.**
- 5. Mange sykehjem får maten levert fra et sentralkjøkken. Sørg for at matvertene, som slutttilbereder og serverer maten til beboerne, har mat- og ernæringskompetanse.**

Dette kan fotterapeuter bidra med i helsetjenesten

Økt satsing på folkehelse og opprustning av kommunale helse- og omsorgstjenester tilsier at det må ansettes flere fotterapeuter i kommunehelsetjenesten.

Fot- og sirkulasjonsplager er hyppig forekommende hos eldre. Dette kan igjen føre til redusert funksjon, passivitet og isolasjon. Tidlig behandling vil kunne redusere smerte, holde pasienten aktiv lenger, forebygge alvorlige komplikasjoner og amputasjoner. Dette gjelder ikke minst store grupper med kroniske sykdommer som diabetes.

Fotterapeutene må ha en naturlig plass i helse- og omsorgstjenestene og inngå i tverrfaglige team både på sykehus, i sykehjem og hjemmetjenesten og i lokalmedisinske sentra. Som medlemmer av tverrfaglige team kan fotterapeutene samarbeide med annet helsepersonell i langt større grad enn hvis pasientene kun henvises til dem på timebasis.

Fem gode råd fra Fotterapeutforbundet i Delta:

- 1. God fothelse er grunnlag for fysisk aktivitet uansett alder. Dårlig fothelse fører til passivitet, isolasjon og redusert funksjon. Sats på tiltak som fremmer god fothelse!**
- 2. Det er bedre å forebygge enn å reparere. Ansett fotterapeuter som kan forebygge problemer og lidelser i fot og ankel.**
- 3. Personer med hjerte- og karsykdommer og diabetes har økt risiko for sår. Gi fothelsen hos disse gruppene særlig oppmerksomhet**
- 4. Henvis personer som har eller kan få dårlig fothelse til jevnlig behandling hos fotterapeut! Det vil kunne avdekke risikoføtter, redusere smerter og forebygge sår og benamputasjoner.**
- 5. Ansett fotterapeuter i tverrfaglige team i helse- og omsorgstjenestene. Fotterapeutens kompetanse må innlemmes i primærhelsetjenesten, økt tverrfaglig samarbeid og bedre tjenester til pasientens beste.**

Dette kan helsefagarbeidere bidra med i helsetjenesten

Helsefagarbeideren tar vare på menneskets behov for helhetlig omsorg, ernæring, grunnleggende sykepleie og miljøarbeid. Som helsefagarbeider skal du kunne yte profesjonell helsehjelp, kunne utføre grunnleggende førstehjelp og ivareta sikkerheten. En helsefagarbeider har varierte arbeidsoppgaver og kontakt med mennesker i alle aldre. Noen syke, andre med nedsatt funksjonsevne eller som skal trene seg opp etter ulykke.

Vi ser at helsefagarbeiderens kompetanse ikke blir benyttet fullt ut, og omgjøring av stillinger fra helsefagarbeider til sykepleier, har vært en trend.

Særlig innen spesialisthelsetjenesten har man sett en reduksjon av antallet helsefagarbeidere over tid.

Sykepleiermangelen er stor, det er derfor viktig at andre yrkesgrupper overtar noen oppgaver som tidligere var typiske sykepleieroppgaver. Med god opplæring vet vi at oppgavene rundt en pasient med fordel kan fordeles. Det gagnar pasienten, sykepleieren, helsefagarbeideren og budsjettet. Gode eksempler er at helsefagarbeidere kan sette veneflon, kateter og subkutane injeksjoner. En helsefagarbeider kan også bidra ved medikamenthåndtering. Dette handler om å kjenne til helsefagarbeideren, ha tillit og gitt god opplæring.

Ved å yte profesjonell helsehjelp må man se hele mennesket. Som helsefagarbeider skal man gjøre flest mulig av oppgavene vedkommende trenger. En god samhandling mellom sykepleier og helsefagarbeider, vil skape trygghet, sikkerhet og forutsigbarhet.

Under koronapandemien så og hørte vi daglig om stor arbeidsbelastning for sykepleiere på sykehus. Det er viktig at sykepleierkompetansen brukes der det er strengt nødvendig. Helsefagarbeideren må derfor bli en naturlig del av alle avdelinger og inngå i det tverrfaglige arbeidet i sykehusene.

I kommunene opplever helsefagarbeidere oppgavedelingen som vilkårlig og tilfeldig. Et godt eksempel er ved sårskift. Er sykepleier på jobb, tar sykepleie-

ren sårskift, er ikke sykepleier på jobb, er det helsefagarbeideren som får ansvaret. Helsefagarbeidere har på den måten en «trekkspillkompetanse», de er gode nok uten sykepleiere, gjerne helg og kveld, men ikke når det er nok med sykepleiere til stede. For å bli god og sikker i en oppgave er det mengdetrening som må til, det gir pasienten den tryggheten og faglighet som kreves.

Det er store forskjeller på hva en helsefagarbeider får utføre av oppgaver på jobb, det er enorme ulikheter i vårt langstrakte land.

Helsefagarbeiderforbundets fem gode råd:

- 1. Ansett flere autoriserte helsefagarbeidere.**
- 2. Tilby helsefagarbeiderstillinger i heltid 100 %.**
- 3. Sørg for en hensiktsmessig oppgavedeling.**
- 4. Tilrettelegg for at helsefagarbeidere får mulighet til høyere yrkesfaglig utdanning.**
- 5. La helsefagarbeideren få benytte sin kompetanse etter høyere yrkesfaglig utdanning.**

Dette kan helsesekretærer bidra med i helsetjenesten

Samhandlingsreformen og senere politisk arbeid har hatt som mål å gi bedre samhandling mellom spesialist- og kommunehelsetjenesten.

Her kan helsesekretærenes innsats gjøre en stor forskjell. God dokumentasjonsflyt fremmer samordning og pasientenes opplevelse av helhetlige tjenester. Dette er et av helsesekretærenes spesialområder.

Helsesekretærene kan utføre enkelte tester, laboratoriearbeid og assistansearbeid, både på legekontor og sykehus. Dermed kan de avlaste annet helsepersonell, slik at disse får mer tid til å utføre sine kjerneoppgaver.

Helsesekretærenes kompetanse kan brukes enda bedre i helsetjenesten. Man må ta i bruk hele deres kompetanse og også styrke den gjennom blant annet høyere yrkesfaglig utdanning. Vi er bekymret for at sykepleiere og andre yrkesgrupper overtar helsesekretærenes oppgaver. Sykepleiere bør brukes der oppgavene krever sykepleierkompetanse, og ikke overta helsesekretærenes oppgaver.

Helsesekretærer kan også brukes langt mer i poliklinikk. Utdanningen gir kompetanse bl.a til å utføre EKG, spirometri, måle blodtrykk, sårskift og blodprøvetaking. Dette er noe helsesekretærer utfører på legesenter hver eneste dag. Ved enkelte sykehus er det også mangel på bioingeniører slik at andre yrkesgrupper settes inn for å ta seg av blodprøvetakingen. Helsesekretærer er utdannet til dette og må brukes i større utstrekning også på sykehus.

Fem gode råd Fra Helsesekretærforbundet i Delta :

- 1. Bedre samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten er et politisk satsingsområde. Her kan helsesekretærenes innsats gjøre en stor forskjell.**
- 2. God dokumentasjonsflyt fremmer samordning og pasientenes opplevelse av helhetlige tjenester. Dette er ett av helsesekretærenes spesialområder.**
- 3. Helsepersonell skal bruke så mye som mulig av tiden til å utføre sine kjerneoppgaver. La helsesekretærene utføre medisinske tekniske oppgaver, laboratoriearbeid og assistansearbeid, både på legekontor og sykehus.**
- 4. Riktig oppgavefordeling i helsetjenesten gir mest helse per krone. Bruk rett person på rett plass – bruk helsesekretærene!**
- 5. Sats på høyere yrkesfaglig utdanning for helsesekretærer.**

Dette kan kulturarbeidere bidra med i helsetjenesten

Kultur er viktig for folkehelsen. Kulturforbundet i Delta organiserer kulturarbeidere som påvirker folkehelsen positivt som ansatte ved blant annet bibliotek, musikk- og kulturskoler, ungdoms- klubber, kulturhus og utdanningsinstitusjoner.

Også i helse- og omsorgstjenesten bør det ansettes kulturarbeidere for å fremme helse og livskvalitet gjennom aktivitet og deltakelse. Det er mange som faller utenfor det aktive samfunnslivet i forbindelse med alvorlig sykdom.

Resultatet blir økt belastning på helsevesenet. Kulturloven gjelder alle, også syke, eldre, hjemmeboende og institusjonsbeboere.

Alle har rett til kulturopplevelser. At beboere/ pasienter/brukere får positive opplevelser i hverdagen, kan også bidra til å lette presset på helsepersonellet.

Fem gode råd fra Kulturforbundet i Delta:

- 1. Musikk, dans, teater, litteratur, bildende kunst og håndverk fremmer menneskets utvikling både fysisk, psykisk og sosialt. Bruk kulturansatte og kulturelle aktiviteter for å fremme helse og livskvalitet for mennesker i alle aldre.**
- 2. Kunstfaglig satsing fremmer gode skoleprestasjoner og er viktig på alle utdanningsnivåer, fra SFO og gjennom hele utdanningsløpet. Sats på videreutvikling av kulturfagene i skolen.**
- 3. Kunst og kultur fremmer integrering og samhandling mellom mennesker med ulik etnisk bakgrunn. Bruk kulturelle aktiviteter for å fremme felles forståelse og forebygge konflikter og utestengning.**
- 4. Et rikt kulturliv skaper samhold, tilhørighet og engasjement, og er et virksomt middel til utvikling av både by og land. Skap møteplasser for kulturell virksomhet – det bidrar til fortsatt bosetning.**
- 5. Kulturnæringen skaper mange arbeidsplasser og representerer et stort potensial for ytterligere vekst over hele landet. Tenk smart – invester i kultur!**

Dette kan portørene bidra med i helsetjenesten

Portørene jobber primært i spesialisthelsetjenesten og sentrale arbeidsoppgaver er å transportere pasienter, medisiner og utstyr på sykehus, sykehjem eller andre institusjoner. Portøren kan også ha arbeidsoppgaver innenfor akutt team, syketransport, lager- og varetransport og administrative arbeidsoppgaver.

Portørfaget bør kunne bli en enda viktig ressurs i framtidens behov for helsepersonell. Læreplanen i portørfaget (vg3) har nå flere kompetansemål rettet mot grunnleggende sykepleie og miljøarbeid, altså mer pasientrettet kompetanse. Portøren vil kunne være en ressurs både i kommunehelsetjeneste, sykehjem, hjemmetjeneste og bofellesskap, samt i spesialisthelsetjenesten.

Portøren kan være en ressurs som frigjør annet helsepersonell ved deltagelse i stell av sengeliggende, og ved forflytning av pasienter. Eksempler fra Danmark viser at portøren kan være en sentral del av teamet når det foregår pasientstell på overvåkning, intensivavdelinger og øvrige avdelinger med tungt pleietrengende pasienter.

Fem gode råd fra yrkesorganisasjonen Portørene i Delta:

1. Bruk portørene også i kommunehelsetjenesten.
2. Ta inn portørlærlinger og vær med å utvikle faget videre.
3. Bruk kompetansen til portørene og frigjør tid til annet helsepersonell.
4. Bruk mulighetene teknologien gir både til og bedre transporten av pasienter og gjøre portørenes hverdag lettere.
5. Styrk arbeidet med helse, miljø og sikkerhet.

Dette kan tannpleiere bidra med i helsetjenesten

Det er en viktig politisk ambisjon at tannhelse skal integreres i det generelle folkehelsearbeidet og et bedre samarbeid mellom tannhelsetjenesten og kommunale helse- og omsorgstjenester, spesialisthelsetjenesten og andre tjenester. Tannpleierne bør også brukes mer aktivt i kommunehelsetjenesten både som aktive utøvere av tjenesten og som veiledere for annet personell.

Tannpleierne har en 3-årig bachelorutdanning og er en viktig del av den offentlige tannhelsetjenesten. Tannpleierne spiller en viktig rolle i den tverrfaglige innsatsen for å fremme tannhelsen i befolkningen. De bidrar med tannpleiefaglig behandling og veiledning både i klinikk, på helsestasjon, i barnehage og i skole. Veiledning av personell i pleie- og omsorgssektoren og undervisning ved skoler og høyskoler innen helse- og sosialfag er også blant tannpleiernes oppgaver.

Det må tilrettelegges for bedre oppgavefordeling mellom tannpleiere og tannleger. Det må utdannes flere tannpleiere og utvide folketrygdens dekning av utgifter til tannbehandling til også å gjelde tannbehandling hos tannpleier.

Fem gode råd fra Tannpleierforbundet i Delta:

- 1.** Det må satses mer på helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid for å utvikle og opprettholde en god tannhelse og god helse generelt. Det må legges vekt på riktige kostvaner, godt tannstell, aktivitet og en tobakksfri hverdag.
- 2.** Tannpleierne har en 3-årig bachelorutdanning og er en viktig del av den offentlige tannhelsetjenesten. Gi oss ressurser til å jobbe tverrfaglig for å fremme tannhelsen i befolkningen.
- 3.** Tannpleierne bidrar med tannpleiefaglig behandling og veiledning både i klinikk, helsestasjon, barnehage og skole. Det lønner seg å satse på vår kompetanse.
- 4.** Veiledning av personell i pleie- og omsorgssektoren og undervisning ved skoler og høyskoler innen helse- og sosialfag er viktig. Dette er god utnyttelse av tannpleiernes kompetanse.
- 5.** Gjennom godt tverrfaglig samarbeid kan vi forebygge mer og reparere mindre. Tenk smart – sats på tannpleierne!

Dette kan vernepleiere bidra med i helsetjenesten

Vernepleiere bidrar til profesjonelle, reflekterte og flerfaglige miljøer innen helsetjenesten. Vernepleiere arbeider med personer med utviklingshemming, men også innenfor psykisk helse, hjemmesykepleie, rusomsorg og sykehjem. Vernepleiere bidrar også faglig gjennom sitt arbeide innenfor andre områder, blant annet skole og kriminalomsorg. Vernepleierutdanningen på bachelor-nivå kombinerer helsefag med sosialfag og pedagogikk, vektlegger helsefaglig kompetanse og kvalifiserer vernepleiere til å ha ansvar for medikamentadministrasjon. Vernepleiere er kvalifisert for gjennomføring av skadeavvergende tiltak i gjentatte nødsituasjoner. Vernepleiere bidrar aktivt til selvbestemmelse og til å realisere at personer kan leve gode liv i tråd med sine ønsker og behov og at de selv kjenner sine rettigheter.

Mange steder i helsevesenet er det behov for å tydeligere definere rolle- og oppgavefordeling mellom sykepleiere og vernepleiere, og at arbeidsgivere har et mer bevisst forhold til hvilken kompetanse det er behov for. Dette innebærer også å bedre kjenne til vernepleiernes kompetanse og at vernepleiere kan utføre ulike medisinske oppgaver som mange arbeidsgivere kun tror det er sykepleiere som kan gjøre.

Særlig viktig er det å møte kompetansekrisen innenfor arbeidet med utviklingshemmede. Innenfor tjenester til personer med utviklingshemming er det en altfor stor andel ansatte uten formell kompetanse. Det er et skrikende behov for både utdannede vernepleiere, men også for ansatte med fagbrev som helsefagarbeider, barne- og ungdomsarbeider eller aktivtør.

For personer med utviklingshemming er vernepleierkompetansen en kritisk kompetanse. Det er viktig med et bredt spekter av fagområder og profesjoner i tjenestene til personer med utviklingshemming, men vernepleierkompetansen er vesentlig for at tjenestene skal være forsvarlige. Vernepleiere danner ofte grunnlag for flerfaglighet i tjenestene.

Fem gode råd fra Vernepleierforbundet i Delta:

- 1. Det er viktig å verdsette hele mennesket og hva som er viktig for brukerne av tjenestene.**
- 2. Ta grep for å møte kompetansekrisen i arbeidet med utviklingshemmede.**
- 3. Antall studieplasser for bachelorutdanning i vernepleie må økes – en årlig vekst på 10 prosent er realistisk og nødvendig.**
- 4. Vernepleiere har kunnskap om pedagogikk og forming av adferd, og kan derfor også være riktig person til å ta lederoppgaver.**
- 5. Tjenestemottakere får økt livskvalitet ved at det tilrettelegges for at de kan klare seg mest mulig selv. Tenk smart – sats på vernepleiere!**

Dette kan it-personell bidra med i helsetjenesten

Digitalisering og innføring av ny teknologi i helse- og omsorgstjenestene krever godt kvalifisert IT-personell som kan bidra både til at man satser på riktig utstyr og at teknologien virker. Like viktig er det å sørge for tilstrekkelig opplæring av de som skal bruke den. Her spiller IT-personell en viktig rolle.

Velferdsteknologi blir en stadig viktigere del av helsetjenestene, og bidrar blant annet til at mange pleietrengende blir mer selvhjulpne og får en bedre hverdag.

Teknologiske hjelpemidler kan også avlaste ansatte i en hektisk arbeidshverdag slik at helsepersonell kan bruke tiden på mer pasientkontakt. Innføring av ny teknologi kan begrense fysiske arbeidsmiljøutfordringer og dermed bidra til mindre belastning på ansatte. Feil bruk kan imidlertid være kilde til store frustrasjoner og belastninger både for brukere og ansatte.

Fem gode råd fra IT-forbundet i Delta:

- 1. De fleste mennesker vil klare seg mest mulig selv. Sørg for å tilby utstyr som gjør hverdagen enklere både for pasienter og personell som skal hjelpe.**
- 2. Mye utstyr blir ikke brukt fordi brukerne ikke kan gjøre seg nytte av det. Sett av tilstrekkelig tid til opplæring og utprøving.**
- 3. Lytt til brukere og ansattes erfaringer slik at de får verktøy som gir en bedre hverdag. La IT-personell jobbe tett med de som skal bruke utstyret**
- 4. Husk at velferdsteknologi ikke er et mål i seg selv, men et virkemiddel for økt selvstendighet, økt livsmestring og bedre liv.**
- 5. Riktig utstyr som blir brukt riktig gir bedre livskvalitet. Tenk smart - sats på IT-personell**

Dette kan renholdere bidra med i helsetjenesten

Renholdere har en nøkkelkompetanse i helsevesenet som tydelig ble vist under pandemien. De sikrer godt inneklima og forhindrer smittespredning på sykehus, sykehjem, kontorer også videre.

Vanlige arbeidsoppgaver er blant annet:

- rengjøre ulike overflater som gulv, vegger, himlinger etter avtale, og etter hvilke krav som stilles til renholdet.
- bruke metoder, maskiner, utstyr og rengjøringsmidler etter renholdsbehov, og vurdere dette opp mot kostnadseffektivitet, tidsbruk, ergonomi og miljøbelastning.
- vedlikeholdsbehandle ulike overflater og inventar.
- bruke digital programvare på nettbrett til å dokumentere eget arbeid og rapportere om feil og mangler i bygningen
- utføre serviceoppgaver som å tømme søppel, etterfylle såpe, papir og hånddesinfeksjon.

En renholder må ha god kjennskap til behov for og rett bruk av kjemikalier. Man må også ha gode kunnskaper om inneklima, bruk av kjemikalier og miljø, og hvordan forebygge slitasje på overflater.

Mange voksne tar fagbrev som renholdsoperatør. Det er også behov for videreutdanning for å følge med i utviklingen av utstyr til renhold. Arbeidet blir utført i henhold til standarder, og renholdsoperatøren rapporterer digitalt.

Fem gode råd fra yrkessammenslutningen Service og drift i Delta:

- 1. Sats på renholderne og gi de uten formell kompetanse mulighet til å ta fagbrev.**
- 2. Gi ansatte tid til opplæring i ny teknologi.**
- 3. Sikre de ansatte gode arbeidsbetingelser gjennom blant annet tilstrekkelig med arealer avsatt til maskiner og utstyr.**
- 4. Styrk arbeidet med rekruttering til yrket gjennom å tilby attraktive utdanningsveier for ungdom.**
- 5. Synliggjør renholdernes viktige rolle og styrk samarbeidet mellom renholdere og helsepersonell.**

delta

www.delta.no
post@delta.no

46.496.A.1000.2303.23.Panzerprint.Mediamania